

KULTURA INSTYTUCJI KULTURY	10
OLEKSIJ RADYŃSKI, PAULA STRUGIŃSKA, ZOFIA WAŚLICKA, ARTUR ŻMIJEWSKI	
FERIE ZIMOWE	16
Paweł Althamer	
WOJTEK JESTEM	28
z WOJCIECHEM KRUKOWSKIM rozmawia ARTUR ŻMIJEWSKI „CSW miało być znakiem przemian, nowej sytuacji”. Jeden z ostatnich wywiadów wieloletniego dyrektora Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski w Warszawie.	
RYSUJEMY INSTYTUCJĘ - TĄ ISTNIEJĄCĄ I TĄ IDEALNĄ	46
wprowadzenie: WINTER HOLIDAY CAMP rysunki i komentarze: PRACOWNICE I PRACOWNICY CSW ZAMEK UJAZDOWSKI Jak wygląda instytucja kultury narysowana przez jej pracowników? Jak mogłaby wyglądać?	
NA ŚRODKU ATLANTYKU	62
z FABIEM CAVALLUCCIM rozmawia ARTUR ŻMIJEWSKI Kiedy Kolumb szukał Indii, na pokładzie nie mieli słodkiej wody, pożywienie zgniło, wszyscy żeglarze się od niego odwrócili.	
NIE BAĆ SIĘ ARTYSTÓW	76
z MILADĄ ŚLIZIŃSKĄ rozmawia ARTUR ŻMIJEWSKI Właściwie nie miałam życia poza Zamkiem, prawie tu nocowałam, przez osiem lat nie miałam urlopu. Tak to jest, gdy pracuje się absolutnie na full.	
KUMULACJA ZŁEJ KRWI	92
ze STACHEM SZABŁOWSKIM rozmawia ARTUR ŻMIJEWSKI Nie mam pobłażania dla ludzi żądnych władzy, takich którzy wchodzą na głowę słabym i eliminują ze swojego otoczenia silnych. Tak się nie robi.	
WCZESNE LATA	110
z ANDĄ ROTTENBERG rozmawia ARTUR ŻMIJEWSKI Muzeum Sztuki Nowoczesnej nikomu nie było potrzebne. Ani ministrom, ani wiceministrom, ani kolejnym prezydentom miasta, ani burmistrzom, ani naczelnym architektom Warszawy. Ale cokolwiek się zmieniało w mieście, ja wracałam z tematem.	

MUZEUM SPORU – SPÓR O MUZEUM	134
z JOANNĄ MYTKOWSKĄ rozmawiają PAULA STRUGIŃSKA, ZOFIA WAŚLICKA, ARTUR ŻMIJEWSKI Nasza siła polityczna polega na poparciu społecznym, na tym, że zabraliśmy projekt MSN politykom starego typu, uważającym, że ludziom można jakieś poglądy narzucić.	
INSTYTUCJA KRYTYCZNA	156
z PIOTREM PIOTROWSKIM rozmawiają ZOFIA WAŚLICKA i ARTUR ŻMIJEWSKI Muzeum może powstać tylko na zasadzie partnerstwa. W Muzeum Narodowym złożyło się tak, że przyszedłem z wizją, której sprzeciwili się jego pracownicy.	
MUZEUM EKLEKTYCZNE	174
z AGNIESZKĄ MORAWIŃSKĄ rozmawiają PAULA STRUGIŃSKA, ZOFIA WAŚLICKA, ARTUR ŻMIJEWSKI Absolutnie odmawiam robienia muzeum jednowymiarowego i wyłącznie dla jednego środowiska. Powiedzmy, że to jest muzeum eklektyczne. Wcale się nie boję tego słowa.	
MOCAK AUTORSKI	198
z MARIĄ ANNĄ POTOCKĄ rozmawia ARTUR ŻMIJEWSKI W instytucjach kultury niezwykle ważne jest charyzmatyczne dowodzenie całością. Doświadczenie uczy, że instytucje, które miały czy mają wyrazistych szefów programowych, są sensowne.	
NIE BOJĘ SIĘ SOBIE SAMEJ ZAPRZECZAĆ	216
z HANNĄ WRÓBLEWSKĄ rozmawia ARTUR ŻMIJEWSKI Staram się nie być ani mamusią, ani dobrą koleżanką dla wszystkich. Pewne konflikty muszą się zdarzyć i ludzie powinni je między sobą umieć rozwiązać.	
WIERZĘ W DEMOKRACJĘ POŚREDNIĄ	230
z JAROSŁAWEM SUCHANEM rozmawiają ARTUR ŻMIJEWSKI i PAULA STRUGIŃSKA Oparcie procesu podejmowania decyzji w instytucji na zasadach demokracji bezpośredniej może i jest sprawiedliwe, ale przeciwnie skuteczne. Nie znaczy to, że alternatywę stanowi władza sprawowana niepodzielnie i autorytarnie przez dyrektora.	
MUZEUM ISO	254
z ALEKSANDRĄ JACH rozmawiają PAULA STRUGIŃSKA, ZOFIA WAŚLICKA, ARTUR ŻMIJEWSKI Nigdy nie doświadczyłam tutaj sytuacji, które miałyby w sobie elementy przemocy słownej, nawet minimalnej. Nawet w sytuacjach napiętych zachowuje się szacunek dla rozmówcy i dla współpracowników.	

MUZEUM FAKTÓW ODCZUTYCH	262
z BARBARĄ KI RSHENBLATT-GIMBLETT rozmawiają JAN ŚPIEWAK, ZOFIA WAŚLICKA I ARTUR ŻMIJEWSKI	
Absolutnie odrzucamy jakąkolwiek manipulację emocjami czy tanie efekciarstwo. Chodzi w niej o poruszanie się i o bycie poruszonym. Zwiedzający poruszają się fizycznie i są poruszeni emocjonalnie. Ruch angażuje i zmysły, i emocje.	
MUZEUM TOŻSAMOŚCI	276
z DARIUSZEM STOLĄ rozmawiają ZOFIA WAŚLICKA i ARTUR ŻMIJEWSKI	
W Muzeum Żydowskim w Filadelfii rozmawiałem z dyrektorką i zadałem jej pytanie: gdzie stawiają granicę między tymi, którzy jeszcze są Żydami, a tymi, co już nie są? Ona nie rozumiała, o co mi chodzi, stawianie tożsamości Amerykanina i Żyda przeciw sobie jest absurdalne. A w Polsce to ciągle jest problem.	
MUZEUM ŻYDOWSKIE	292
z JERZYM HALBERSZTADTEM rozmawiają JAN ŚPIEWAK, ZOFIA WAŚLICKA i ARTUR ŻMIJEWSKI	
Motywacją MHŻP od samego początku była zmiana atmosfery wokół Żydów i mniejszości w Polsce. Prymitywni politycy myśleli o tym w sposób wizerunkowy, a ci bardziej rozzębieni jako o zasadniczej zmianie w kulturze, przekładającej się na relacje społeczne, zmianę Polaków i Polek.	
PUZZLE, CZYLI ZAGADKA	320
tekst i zdjęcia MARCIN KALIŃSKI	
WOLIMY MACHAĆ FLAGĄ	326
z JANEM OŁDAKOWSKIM rozmawia ARTUR ŻMIJEWSKI	
Ludzie z nami śpiewali, tłumnie wychodzili na ulice, a dzięki nam młodzi przestali się wstydzili małych polskich flag.	
BARDZIEJ PRAWDOPODOBNE SCENARIUSZE	338
tekst i zdjęcia MARCIN KALIŃSKI	
KONTYNUACJA DZIAŁAŃ ARTYSTYCZNYCH INNYMI ŚRODKAMI	348
z OLEKSIJEM RADYNSKIM rozmawia ARTUR ŻMIJEWSKI	
W świecie, gdzie otwarte, bezpośrednie działanie polityczne jest albo skompromitowane, albo bezskuteczne, instytucje kultury mogą służyć jako miejsca zdemokratyzowanej polityki.	
MUZEUM TO WŁASNOŚĆ OBYWATELI, A NIE WŁADZY	354
z MARIĄ ZADOROŻNĄ rozmawiają WASYL CZEREPANYN, LIZAWIETA GERMAN, ILLIA JAKOWIENKO, TATIANA	

KOCZUBYŃSKA, JULIA KOSTEREWĄ, JURIJ KRUCZAK, LUIBOB KUIBIDA, LESIA KULCZYŃSKA, MARIA LANKO, MARIA PROKOPENKO, DARIA PRYDYBAJŁO, OLEKSIJ RADYŃSKI, MYKOŁA SKYBA, WOŁODYMYR WOROTNIOW, ARTUR ŻMIJEWSKI

Tym, co legło u podstaw Narodowego Muzeum Sztuki Ukrainy, był jego publiczny charakter. To jest nasz priorytet i podstawa naszej dzisiejszej działalności.

MISJA NARODOWEGO MUZEUM SZTUKI UKRAINY **364**

MUZEUM WIELKIE I WSPANIAŁE **368**

z NATALIĄ ZABOŁOTNĄ rozmawiają WASYL CZEREPANYN, LIZAWIETA GERMAN, JUSTYNA KRAWCZUK, JURIJ KRUCZAK, LESIA KULCZYŃSKA, MARIA LANKO, MARIA PROKOPENKO, OLEKSIJ RADYŃSKI, ILLIA JAKOWIENKO, ARTUR ŻMIJEWSKI

Wyczuliśmy, że istnieje pewna nisza, pewien brak – nie ma ogólnego ukraińskiego muzeum narodowego, nie ma brandu „Ukraina”.

SZTUKA I ANTAGONIZM. TU I TERAZ **376**

OLEKSIJ RADYŃSKI

Uznanie roli sztuki i jej instytucji za efekt niedawnych „wojen kulturowych” może doprowadzić do znaczącej zmiany stanowiska sztuki we współczesnym konflikcie społecznym. Zamiast być sługusem systemu albo ekstrawaganckim outsiderem sztuka staje się suwerennym graczem w polu społecznym.

NASI AUTORZY

382

PODZIĘKOWANIA

Za inspirację i zainteresowanie, za pomoc w przeprowadzeniu rozmów, wykonaniu rysunków, za szeroko pojętą pomoc w realizacji numeru, bardzo dziękujemy następującym osobom:

Dorota Sajewska, Federico Geller, Gabriella Csozó, Maureen Connor, Zofia Waślicka, Zuzanna Ratajczyk, Paula Strugińska, Paweł Althamer, Noah Fischer, Joulia Strauss, Imani Jacqueline Brown, Tal Beery, Igor Stokfiszewski, Wołodymyr Worotniow, Luibob Kuibida, Lesia Kulczyńska, Daria Prydybajło, Maria Prokopenko, Mykoła Skyba, Julia Kosterewa, Jurij Kruczak, Lizawieta German, Tetiana Koczubynska, Maria Lanko, Oleksij Radynski, Wasyl Czerepanyn, Ilia Jakowienko, Wołodymyr Kuzniecowa, Anna Łazar, Marek Goździewski, Marianna Dobkowska, Anna Ptak, Andrzej Załęski, Rafał Żurek, Shana Penn, Paweł Kastory, Iwo Zmyślony, Adam Mazur, Pracownicy CSW Zamek Ujazdowski w Warszawie, Pracownicy Muzeum Narodowego w Kijowie, Pracownicy Arsenалу Sztuki w Kijowie, aktywiści i sympatycy Obywatelskiego Forum Sztuki Współczesnej, dyrektorzy instytucji kultury i wszyscy inni, którzy pozostają anonimowi.

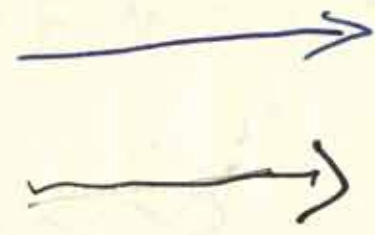
Inspiracją dla tytułu niniejszego numeru były: rozmowa z Piotrem Piotrowskim *Muzeum – instytucja krytyczna*, przeprowadzona dla Dziennika Opinii przez Katarzynę Czarnecką w 2010 roku, oraz wystawa *W stronę instytucji krytycznej* w poznańskiej galerii Arsenał, przygotowana w 2014 roku przez Annę Czaban, Sylwię Czubałę, Magdalenę Popławską, Karolinę Sikorską.

T R A U M

WITNESS

A

O M M U N
O M A

I T Y

